

STRESZCZENIA

Mariusz CHOLEWA¹
Jacek CZAJKA²

KONCEPCJA USPRAWNIENIA PROCESÓW PRZYGOTOWANIA I URUCHOMIENIA PRODUKCJI

W opracowaniu przedstawiono koncepcję zintegrowanego środowiska informatycznego realizującego funkcje z zakresu przygotowania dokumentacji technicznej produktu, wygenerowania harmonogramu produkcyjnego oraz monitorowania produkcji w toku. Proces i model danych zakłada wprowadzenie zmian w stosunku do tradycyjnego podejścia w zakresie tworzenia i opisu proces technologicznego wytwarzania produktu polegających na zastosowaniu uproszczonych procesów technologicznych dołączanych przez system automatycznie do struktury produktu. Zastosowanie takiej koncepcji pracy w działach rozwoju produktu pozwoli na skrócenie czasu opracowania dokumentacji technologicznej produktu i jej szybsze przekazanie do realizacji na hali produkcyjnej. Uruchomiona na tej podstawie produkcja może być monitorowana poprzez uproszczone raportowanie wykonania zadań technologicznych w oparciu o rzeczywiste działania na hali produkcyjnej. Tak zgromadzone dane stanowią jedno z najbardziej wartościowych źródeł wiedzy na temat funkcjonowania systemu produkcyjnego i całego przedsiębiorstwa. Opisane rozwiązanie, poprzez uproszczenie działań i zakresów danych, odpowiada również na jedno z ograniczeń związanych z użytkowaniem zintegrowanych systemów klasy ERP (*Enterprise Resource Planning*) polegające na wymogu posiadania kompletnych i szczegółowych danych o produkcie i jego procesie wytwarzania, aby można było w pełni korzystać z oferowanej przez te systemy funkcjonalności. Prezentowana koncepcja może być wykorzystana do zgromadzenia pełnej wiedzy o procesach przedsiębiorstwa przed wdrożeniem lub uruchomieniem zaawansowanych zintegrowanych systemów lub modułów do szczegółowego harmonogramowania oraz rozliczania produkcji.

Słowa kluczowe: struktura produktu, projektowanie, przygotowanie produkcji, harmonogramowanie produkcji, produkcja w toku.

A CONCEPT FOR THE IMPROVEMENT OF PRODUCTION PREPARATION AND LAUNCH PROCESSES

The paper presents the concept of an integrated IT environment that deliver functions in the field of developing technical documentation of the product, generating a production schedule and monitoring production in progress. The process and the data model assumes some changes in comparison to the traditional approach in the creating and describing of product manufacturing process plans, consisting on the use of simplified manufacturing process plans that are automatically attached to the product structure by the proposed IT system. The application of such a concept of work in the new product development departments will allow to shorten the time of development of the product's manufacturing documentation and its quicker distribution and application on the shop floor. Production run according this concept can be monitored by simplified reporting of the performance of technological tasks based on real activities on the shop floor. The data collected in this way is one of the most valuable sources of knowledge about the performing of the production system as well as the entire enterprise. The described solution, by simplifying activities and data ranges, also addresses one of the limitations related to the use of integrated ERP (*Enterprise Resource Planning*) class systems consisting in the requirement to have complete and detailed data about the product and its production process so that you can fully use the functionalities offered by these systems. The presented concept can be used to pre-gather full knowledge of the company's processes before implementing or launching sophisticated integrated systems or modules for detailed scheduling and production control.

Keywords: product structure, design, production preparation, production scheduling, production in progress.

DOI: 10.7862/rz.2018.mmr.1

*Tekst złożono w redakcji: styczeń 2018 r.
Przyjęto do druku: kwiecień 2018 r.*

¹ Dr inż. Mariusz Cholewa, Wydział Mechaniczny/Katedra Technologii Laserowych, Automatykacji i Organizacji Produkcji, Politechnika Wroclawska, ul. Łukasiewicza 5, 50-371 Wrocław; tel. 713203137; e-mail: mariusz.cholewa@pwr.edu.pl. Mariusz Cholewa, PhD, Eng, Wroclaw University of Science and Technology, Faculty of Mechanical Engineering, ul. Łukasiewicza 5, 50-371 Wrocław; mobile: 0048713203137; e-mail: mariusz.cholewa@pwr.edu.pl.

² Dr inż. Jacek Czajka, Wydział Mechaniczny/Katedra Technologii Laserowych, Automatykacji i Organizacji Produkcji, Politechnika Wroclawska, ul. Łukasiewicza 5, 50-371 Wrocław; tel. 713203137; e-mail: jacek.czajka@pwr.edu.pl (autor korespondencyjny). Jacek Czajka, PhD, Eng, Wroclaw University of Science and Technology, Faculty of Mechanical Engineering, ul. Łukasiewicza 5, 50-371 Wrocław; mobile: 0048713203137; e-mail: jacek.czajka@pwr.edu.pl (corresponding author).

ANALIZA WYKORZYSTANIA MIEJSC NOCLEGOWYCH W PRZEDSIĘBIORSTWACH HOTELARSKICH W ŚWIETLE BADAŃ

W artykule przedstawiono wyniki badań dotyczące wykorzystania miejsc noclegowych w hotelach Nadwiślańskiej Agencji Turystycznej (NAT). Badania zostały przeprowadzone za lata 2014–2016. Analizie zostało objętych osiem hoteli należących do NAT. Spośród wszystkich obiektów objętych badaniem i po uwzględnieniu całkowitej liczby udzielonych noclegów okazało się, że najwyższy wskaźnik obłożenia miejsc noclegowych we wszystkich badanych okresach, tj. od 2014 do 2016 roku miał hotel „Górnik”. Najniższą wartość tego wskaźnika odnotowano w przypadku hotelu „Neptun” w 2014 roku oraz w hotelu „Za Wydmą” w roku 2015 i 2016. W przypadku hoteli: „Górnik”, „Jawor” i „Neptun” w okresie badawczym zaobserwowano tendencję wzrostową, zaś w pozostałych obiektach odnotowano wahania wzrostu bądź spadku analizowanego zjawiska. Dokonując analizy skumulowanej liczby osobonoclegów udzielonych w hotelach NAT w 2016 roku z wykorzystaniem indeksów jednopodstawowych ustalono poziom najwyższego oraz najniższego spadku badanego zjawiska w stosunku do przyjętego okresu bazowego. Uwzględniając ogół korzystających, najwyższy spadek liczby udzielonych noclegów w odniesieniu do miesiąca lipca, który przyjęto za podstawę wyznaczenia indeksów odnotowano w grudniu 79,21%, zaś najniższy w sierpniu 6,02%. Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, iż poziom wykorzystania miejsc noclegowych w większości badanych obiektów jest zadawalający. Wartości wskaźnika obłożenia w hotelach należących do Nadwiślańskiej Agencji Turystycznej nie odbiegały od wartości odnotowanych w analogicznym okresie w Polsce przez Główny Urząd Statystyczny, a w niektórych przypadkach znacząco te wartości przewyższał.

Słowa kluczowe: przedsiębiorstwo hotelarskie, mierniki w hotelarstwie, osobonocleg.

RESEARCH ANALYSIS OF THE ACCOMMODATION USING AT HOTELS

The article presents the results of research in the accommodation using at the hotels of the Nadwiślańska Agencja Turystyczna (NAT). The research was carried out for the years 2014–2016. The analysis covers eight hotels which belong to NAT. From among all the facilities covered by the study and taking into account the total number of overnight stays, it turned out that the highest occupancy rate in all analyzed periods, from 2014 to 2016 year, was held by the “Górnik” hotel. The lowest value of this indicator was recorded in the “Neptun” hotel in 2014 and in the “Za Wydmą” hotel in 2015 and 2016. In the hotels: “Górnik”, “Jawor” and “Neptun”, an upward trend was observed during the research period; in other objects there were fluctuations in the increase or decrease of the analyzed phenomenon. To analyse the cumulated numbers of accommodations, delivered in NAT hotels in 2016, which the single-base indices, the level of the highest and the lowest decrease in the examined phenomenon was established. Considering all users, the highest decrease in the number of overnight stays in July (which was adopted as the basis for determining the indices) was recorded in December 79,21%, and the lowest in August – 6,02%. On the basis of the research, it can be concluded that the level of accommodation using in most of the examined facilities is satisfactory. The values of the occupancy index in hotels of the NAT did not differ from the values recorded in the same period in Poland by the Central Statistical Office, and in some cases significantly exceeded those values.

Keywords: hotel business, quantitative measure in hotel industry, individual-accommodation.

DOI: 10.7862/rz.2018.mmr.2

Tekst złożono w redakcji: grudzień 2017 r.

Przyjęto do druku: kwiecień 2018 r.

³ Dr Wojciech Chudy, Katedra Zarządzania, Wydział Zarządzania Sportem i Turystyką, Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach, ul. Mikołowska 72A, 40-065 Katowice; tel. 322075329; e-mail: w.chudy@awf.katowice.pl (autor korespondencyjny).

Wojciech Chudy, PhD, Faculty of Management of Sport and Tourism, The Jerzy Kukuczka Academy of Physical Education in Katowice, Mikołowska 72A, 40-065 Katowice; mobile: 0048322075329; e-mail: w.chudy@awf.katowice.pl (corresponding author).

⁴ Prof. dr hab. Romuald Szopa, Katedra Zarządzania, Wydział Zarządzania Sportem i Turystyką, Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach, ul. Mikołowska 72A, 40-065 Katowice; tel. 322075325; e-mail: r.szopa@awf.katowice.pl.

Romuald Szopa, Prof., DSc, PhD, Faculty of Management of Sport and Tourism, The Jerzy Kukuczka Academy of Physical Education in Katowice, Mikołowska 72A, 40-065 Katowice; mobile: 0048322075329; e-mail: r.szopa@awf.katowice.pl.

⁵ Dr Michał Kucharski, Katedra Zarządzania Sportem i Turystyką, Wydział Zarządzania Sportem i Turystyką, Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach, ul. Mikołowska 72A, 40-065 Katowice; tel. 322075362; e-mail: m.kucharski@awf.katowice.pl.

Michał Kucharski, PhD, Faculty of Management of Sport and Tourism, The Jerzy Kukuczka Academy of Physical Education in Katowice, Mikołowska 72A, 40-065 Katowice; mobile: 0048322075329; e-mail: m.kucharski@awf.katowice.pl.

CYBERTERRORYZM JAKO WSPÓŁCZESNA BRÓŃ MASOWEGO RAŻENIA

Wraz z rozwojem techniki komputerowej pojawiło się nowe określenie – „cyberterroryzm” jako współczesny rodzaj broni masowego rażenia, która wraz z dalszym rozwojem będzie stawać się coraz bardziej niebezpieczna. Cyberterroryzm jako specyficzna kategoria zagrożeń obejmuje działania w stosunku do systemów teleinformatycznych, podejmowane dla osiągnięcia konkretnych celów terrorystycznych. Organizacje terrorystyczne są z reguły powiązane z jakimś państwem, jego służbami specjalnymi, wyznaniem religijnym, grupami przestępczymi lub mogą funkcjonować w celu zdobycia popularności na arenie krajowej (lokalnej) czy międzynarodowej. Działania te mają specyficzne cele, które pozwalają uzyskać wpływ na decyzje społeczne, polityczne czy nawet militarne. W artykule podjęto próbę analizy istoty i uwarunkowań cyberterroryzmu. Wskazano jakie elementy warunkują łatwość rozpowszechniania się cyberagresji oraz określono co wpływa na asymetryczność konfliktu wywołanego przez niepożądaną działalność przestępców w sieci. Przedstawiono pojęcia ściśle związane z poruszaną tematyką jak m.in.: cyberprzestrzeń, cyberprzestępstwo, cyberagresja, cyberterrorysty oraz odniesiono się do ram funkcjonowania podmiotów w sieci, które ustala prawodawstwo międzynarodowe. Wskazano zatem na podstawowe regulacje zatwierdzone przez Unię Europejską, ale i państwa skupione wokół NATO. Ponieważ działalność cyberterrorystów zorientowana jest na wywołanie paraliżu płaszczyzny politycznej, społecznej, psychologicznej oraz ekonomicznej, próby monitorowania zagrożeń dotyczą bardzo szerokiego pola oddziaływania. W treści opracowania wskazano, że szczególnie narażone na działanie cyberterrorystów są sektory, w których funkcjonują sieci telekomunikacyjne (infrastruktura telefoniczna, satelitarna oraz komputerowa), sektor finansowy i bankowy, transport, sektor energetyczny oraz instytucje władz publicznych.

Autrzy opracowania snują rozważania wokół tezy, że zakłócenie działania, choć jednego z wymienionych wyżej sektorów, może doprowadzić do ogromnych, negatywnych konsekwencji dla każdego obywatela danego państwa.

Słowa kluczowe: cyberprzestrzeń, cyberprzestępstwo, cyberagresja, cyberterrorysty, prawodawstwo międzynarodowe.

CYBERTERRORISM AS CONTEMPORARY WEAPONS OF MASS WEIGHT

With the development of computer technology a new term appeared – cyberterrorism as a modern type of weapons of mass destruction, which along with further development will become more and more dangerous. Cyber terrorism as a specific category of threats includes actions in relation to ICT systems, undertaken to achieve specific terrorist goals. Terrorist organizations are usually associated with a state, its special services, religious denominations, criminal groups or they can function in order to gain popularity in the national (local) or international arena. These activities have specific goals that allow them to influence social, political or even military decisions. The article attempts to analyze the essence and conditions of cyberterrorism. It indicates which elements determine the ease of dissemination of cyberaggression and what determines the asymmetry of the conflict caused by the undesirable activities of criminals in the network. Concepts closely related to the topics discussed include: cyberspace, cybercrime, cyberaggression, cyberterrorists and reference to the framework of functioning of entities in the network, which sets international legislation. It was, therefore, indicated the basic regulations approved by the European Union, but also the countries gathered around NATO. Because the activities of cyber-terrorists are oriented towards causing paralysis of the political, social, psychological and economic levels, the attempts to monitor threats concern a very wide field of influence. The study points out that sectors exposed to cybernetic networks (telephone, satellite and computer infrastructure), the financial and banking sector, transport, energy sector and public authorities are particularly vulnerable to cyber terrorists. The authors of the study discuss the thesis that disrupting the operation of one of the sectors mentioned above can lead to enormous negative consequences for every citizen of a given country.

Keywords: cyberspace, cybercrime, cyberaggression, cyberterrorists, international legislation.

DOI: 10.7862/rz.2018.mmr.3

Tekst złożono w redakcji: styczeń 2018 r.

Przyjęto do druku: marzec 2018 r.

⁶ Dr hab. inż. Zbigniew Ciekanski, prof. nadzw., Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, ul. Siderska 95/97, 21-500 Biała Podlaska; e-mail: zbigniew@ciekanowski.pl.

Zbigniew Ciekanski, DSc, PhD, Eng., Associate Prof., The Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska, Siderska 95/97, 21-500 Biała Podlaska; e-mail: zbigniew@ciekanowski.pl.

⁷ Dr hab. Krzysztof Rejman, prof. nadzw., Katedra Nauk Humanistycznych, Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza, Al. Powstańców Warszawy 12, 35-959 Rzeszów; e-mail: krejman@poczta.onet.pl (autor korespondencyjny).

Krzysztof Rejman, DSc, PhD, Associate Prof., Rzeszow University of Technology, Faculty of Management, Powstańców Warszawy 12, 35-959 Rzeszów; e-mail: krejman@poczta.onet.pl (corresponding author).

⁸ Dr hab. inż. Henryk Wyredek, prof. nadzw., Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, Wydział Humanistyczny, ul. Stanisława Konarskiego 2, 08-110 Siedlce; e-mail: henryk.wyrebek@uph.edu.pl.

Henryk Wyredek, DSc, PhD, Eng., Associate Prof., Siedlce University of Natural Science and Humanities, Faculty of Humanities, Stanisława Konarskiego 2, 08-110 Siedlce; e-mail: henryk.wyrebek@uph.edu.pl.

BEZPIECZEŃSTWO PAŃSTWA A BEZPIECZEŃSTWO JEDNOSTKI

Współcześnie termin „bezpieczeństwo” coraz częściej poddawany jest pogłębionym analizom badawczym na gruncie różnych dziedzin i dyscyplin naukowych. Choć wiodącą rolę w badaniach nad bezpieczeństwem pełnią nauki społeczne, w tym dyscyplina nauki o bezpieczeństwie, tym niemniej rozpatrywanie bezpieczeństwa przez pryzmat nauk prawnych jest zabiegiem pożądanym. Natomiast coraz bardziej zróżnicowane rodzaje zagrożeń wywołują potrzebę permanentnego przeciwdziałania im głównie przez organy państwowe, co pozwala w perspektywie naukowej ukazywać zarówno przedmiot, jak i podmiot danego niebezpieczeństwa w ujęciu ich ochrony. Bezpieczeństwo zatem dookreślone przymiotnikiem określającym daną sferę życia publicznego może być rozpatrywane jako oddzielna kategoria. Natomiast dynamika współczesnego życia w przestrzeni publicznej sprawia, że uzasadnione jest kategoryzowanie bezpieczeństwa, bowiem ochrona tej sfery wymaga stosowania oddzielnych narzędzi przeciwdziałających zagrożeniom. Pośród zatem różnych rodzajów bezpieczeństwa można wyróżnić m.in. bezpieczeństwo energetyczne, zgromadzeń, ale też bezpieczeństwo państwa, czy jednostki. Z uwagi na fakt, że cele państwa nie w każdym przypadku są zbieżne z potrzebami jednostki, toteż intuicyjnie nasuwa się pytanie, jak postrzegać oba te terminy oraz czy są one wobec siebie konkurencyjne. Istotne jest zatem, co stanowi przedmiot niniejszego artykułu, aby w pierwszej kolejności ukazać istotę bezpieczeństwa państwa, charakterystykę bezpieczeństwa jednostki, a przede wszystkim określić ideę ograniczeń, które ustawodawca nakłada, aby można było w pełni realizować ochronę zarówno bezpieczeństwa państwa, jak też bezpieczeństwa jednostki.

Słowa kluczowe: bezpieczeństwo, prawo, państwo, jednostka.

STATE SECURITY AND THE SECURITY OF THE INDIVIDUAL

Nowadays, security is more and more often subjected to in-depth research analyzes on the basis of various fields and disciplines. Although social sciences, including the discipline of security science, play the leading role in social security research, nevertheless consideration of security through the prism of legal sciences is a desirable procedure. On the other hand, the increasingly diversified types of threats trigger the need for permanent counteracting them mainly by state authorities, which in the scientific perspective can reveal both the subject and the subject of a given danger in terms of their protection. Security, defined by an adjective specifying a given sphere of public life can be considered as a separate category. On the other hand, the dynamics of modern life in the public space makes it justified to categorize security, because the protection of this sphere requires the use of separate tools to counteract threats. Among the various types of security, one can distinguish energy security, assemblies, but also state security or individuals. Due to the fact that the goals of the state don't in each case coincide with the needs of the individual, an intuitive question arises as to how to perceive both terms and whether they are competitive with each other. Therefore, it's important what the subject of article is to first show the essence of state security, characterization of individual security, and to define the idea of restrictions imposed by the legislator so that it can fully protect both state security and individual security.

Keywords: safety, law, state, unit.

DOI: 10.7862/rz.2018.mmr.4

Tekst złożono w redakcji: luty 2018 r.

Przyjęto do druku: marzec 2018 r.

⁹ Dr hab. Marcin Jurgilewicz, prof. PRz, Katedra Prawa i Administracji Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza, Al. Powstańców Warszawy 12, 35-959 Rzeszów; e-mail: m.jurgilewicz@prz.edu.pl.

Marcin Jurgilewicz, DSc, PhD, Associate Prof., Rzeszow University of Technology, Faculty of Management, Powstańców Warszawy 12, 35-959 Rzeszów; e-mail: m.jurgilewicz@prz.edu.pl.

ROLA WARTOŚCI W PRZEDSIĘBIORSTWIE – WPŁYW NA ZARZĄDZANIE PRZEDSIĘBIORSTWEM

Artykuł przedstawia rolę, jaką wartości odgrywają w firmach prowadzących działalność w Polsce. Analiza literatury polskiej i zagranicznej, a także przeprowadzone badania empiryczne pozwalają przedstawić różnice w podejściu do wartości i zarządzania przez wartości w firmach z dominującym kapitałem polskim i międzynarodowym. Przedstawione zostają także różnice w roli wartości w firmach pod względem ich wielkości mierzonej liczbą zatrudnionych pracowników. Przeprowadzone badanie i analiza danych starają się odpowiedzieć na następujące pytania: „Jak firmy określają swoje główne wartości? Jaką rolę pełnią wartości przyjęte przez firmę w codziennym funkcjonowaniu organizacji?” oraz „Czy przyjęcie przez firmę kluczowych wartości ma wpływ na pracę zatrudnionych w niej osób?”. Uzyskane dane wskazują na występowanie istotnych różnic w roli wartości w firmach zależnie od pochodzenia kapitału. Nie zaobserwowano istotnych różnic we wpływie znajomości wartości formalnie przyjętych przez firmę na awans bądź podwyżkę pracowników. Na podstawie zebranych danych opisane zostały różne modele wykorzystania głównych wartości firmy w zarządzaniu firmą od działań czysto wizerunkowych przez częściowe wykorzystanie wartości w zarządzaniu organizacją po wdrożenie modelu zarządzania opartego na wartościach w przedsiębiorstwie. Przeprowadzone badania pozwoliły skonstruować model implementacji zarządzania przez wartości w firmie przedstawiający elementy niezbędne do uzyskania maksymalnej wydajności zarządzania przez wartości dla firmy. Tym samym artykuł uzupełnia wiedzę teoretyczną w obszarze zarządzania przez wartości w krajach Europy środkowo-wschodniej na przykładzie Polski, a także daje praktyczne wskazówki dla menedżerów i właścicieli firm zainteresowanych wdrożeniem głównych wartości w swoich organizacjach czy stworzeniem modelu zarządzania opartego na wartościach przedsiębiorstwa.

Słowa kluczowe: zarządzanie przez wartości, główne wartości firmy, zarządzanie ludźmi.

THE ROLE OF KEY VALUES IN POLISH COMPANIES, THEIR INFLUENCE ON MANAGEMENT AND HUMAN RESOURCE MANAGEMENT

The article presents the role that values have in companies operating in Poland. The analysis of literature as well as conducted empirical studies on 179 companies present differences in the role of values and values based management in organizations with dominant Polish and foreign capital. Differences in the role of values in companies of various size defined by the number of employees is presented as well. Conducted research and data analysis provide information in the following areas: “How companies establish their values?”, “What is the role of values adopted by companies in their daily life?” and “Does adoption of key values have influence on employees?”. Received data indicate significant differences in the role of values in Polish companies compared to those from USA and Western Europe. No vital deviation was observed in the opinion of employees on role of values based on other variables. Collected data enabled classification and description of various methods of values usage from simple public relations tools through partial incorporation in management up to full values based management strategies. Finally, a construction of values based management implementation model was possible consisting of crucial elements essential to obtain maximum efficiency of management by values. Therefore the article contributes to theoretical knowledge in the field of management by values in developing countries on case of Poland as well as provides practical tools for managers and companies’ owners interested in implementation of key values in their organizations or incorporation of values based management model.

Keywords: Values-based management, key company values, human resource management.

DOI: 10.7862/rz.2018.mmr.5

Tekst złożono w redakcji: marzec 2018 r.

Przyjęto do druku: kwiecień 2018 r.

¹⁰ Mgr Paweł Kaczmarczyk, Katedra Zarządzania, Akademia Leona Koźmińskiego, ul. Jagiellońska 59, 03-301 Warszawa; e-mail: pkaczmarczyk@kozminski.edu.pl.
Paweł Kaczmarczyk, MA, Kozminski University, Departament of Management, Jagiellońska 59, 03-301 Warszawa; e-mail: pkaczmarczyk@kozminski.edu.pl.

WYBRANE ASPEKTY PRZESTĘPCZOŚCI SKIEROWANEJ PRZECIWKO INFORMACJOM NIEJAWNYM – ART. 265 I 266 K.K.

Artykuł przedstawia zagadnienia warunkujące prawidłowe zabezpieczenie informacji niejawnych oraz konsekwencje wynikające z ujawnienia informacji niejawnych, przede wszystkim zawierających dane o szczególnym znaczeniu dla obronności państwa. Informacja znajduje się aktualnie w katalogu najważniejszych dóbr narodowych, szczególnie gdy zawiera treści, które mają bardzo duże znaczenie dla obronności państwa, jego bezpieczeństwa oraz prawidłowego funkcjonowania. W artykule omówiono w szczególności przestępstwa z art. 265 i 266 k.k.

Przestępstwo ujawnienia lub wykorzystanie informacji niejawnych, regulowane w art. 265 k.k. przewiduje odpowiedzialność karną osób, które ujawniają lub wbrew przepisom ustawowym, wykorzystują informacje niejawne o klauzuli „tajne” lub „ściśle tajne”. Przepis ten reguluje nieumyślne ujawnienie takich informacji, z którymi zapoznano się w związku z pełnieniem funkcji publicznej lub otrzymanym upoważnieniem oraz typ kwalifikowany obejmujący sytuację, gdy informacje te zostały ujawnione osobie działającej w imieniu lub na rzecz podmiotu zagranicznego.

Natomiast na podstawie art. 266 k.k. odpowiedzialność karnej podlegają osoby, które wbrew przepisom ustawy lub przyjętemu na siebie zobowiązaniu, ujawniają lub wykorzystują informacje, z którymi zapoznały się w związku z pełnioną funkcją, wykonywaną pracą, działalnością publiczną, społeczną, gospodarczą lub naukową oraz funkcjonariusze publiczni, którzy ujawniają osobie nieuprawnionej informację niejawną o klauzuli „zastrzeżone” lub „poufne” lub informacje, które uzyskali w związku z wykonywaniem czynności służbowych, a których ujawnienie może narazić na szkodę prawnie chroniony interes.

Słowa kluczowe: informacje niejawne, ochrona informacji, bezpieczeństwo, kodeks karny.

SELECTED ASPECTS OF CRIME DIRECTED AGAINST CLASSIFIED INFORMATION – ART. 265 AND 266 OF PENAL CODE

The problems determining the proper protection of classified information and the consequences resulting from the disclosure of classified information, primarily containing data of special importance for the defense of the state have been presented in this paper. Information is currently in the catalog of the most important national properties, especially when it contains content that is very important for the defense of the state, its security and proper functioning. The article discusses, in particular, the offenses under art. 265 and 266 of penal code.

The offense of disclosure or use of classified information (regulated in art. 265 of penal code) provides for criminal liability of persons who disclose or contrary to statutory provisions, use classified information with a "secret" or "top secret" clause. This regulation describes unintentional disclosure of such information that has been read in connection with the acting of public function or authorization received and the qualified type covering the situation when the information was disclosed to a person acting on behalf of or in aid of a foreign entity.

However, on the basis of art. 266 of penal code criminal liability is imposed on persons who, contrary to the provisions of the Act or on their obligations, disclose or use information they have become acquainted with in their function, work, public, social, economic or scientific activities as well as public officers who disclose to unauthorized persons the secret information with the "reserved" or "confidential" clause or information obtained in connection with official activities, the disclosure of which may harm the legally protected interest.

Keywords: classified information, information protection, security, penal code.

DOI: 10.7862/rz.2018.mmr.6

Tekst złożono w redakcji: luty 2018 r.

Przyjęto do druku: marzec 2018 r.

¹¹ Dr Dorota Kamuda, adiunkt, Katedra Prawa i Administracji, Wydział Zarządzania, Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza, Al. Powstańców Warszawy 12, 35-959 Rzeszów; e-mail: dkamuda@prz.edu.pl.

Dorota Kamuda, PhD, Rzeszow University of Technology, Faculty of Management, Powstańców Warszawy 12, 35-959 Rzeszów; e-mail: dkamuda@prz.edu.pl.

INNOWACYJNOŚĆ POLSKI NA TLE INNYCH PAŃSTW UNII EUROPEJSKIEJ W ŚWIETLE PROBLEMATYKI POMIARU

Innowacyjność staje się współcześnie determinantą rozwoju prawidłowo funkcjonujących gospodarek. Pod koniec drugiej dekady XXI wieku to właśnie ta zdolność oraz chęć do ciągłego poszukiwania i stosowania w praktyce nowych idei i rozwiązań jest coraz częściej łączona z postępowaniem czy wprowadzaniem korzystnych zmian zarówno ilościowych, jak i jakościowych. Złożoność tej problematyki powoduje jednak duże problemy z kwantyfikacją, przy czym pomiar jest możliwy, ale niejednoznaczny. Na potrzeby badań innowacyjności cechy diagnostyczne wymagają uszczegółowienia, czyli najpierw wskazania, a później zastosowania starannie wybranego zestawu mierników. Kompleksowe podejście do tych kwestii jest zagadnieniem skomplikowanym, ale próby podejmowane są już od kilkudziesięciu lat. Długa tradycja kompromisów między wykorzystywaniem zebranych i dostępnych danych statystycznych a przesłankami merytorycznymi powoduje, że w analizach porównawczych zjawisk złożonych, do których niewątpliwie zaliczyć można innowacyjność, wyboru ostatecznego zestawu cech diagnostycznych dokonuje się na zasadzie – „najlepszy z możliwych”. Ustalenie optymalnego zbioru wskaźników innowacyjności ogranicza przede wszystkim fakt braku lub ograniczonej dostępności wiarygodnych, kompletnych i w pełni porównywalnych danych rzeczywistych. W niniejszym opracowaniu przedstawiono genezę podejmowanych działań zmierzających do opisu innowacyjności oraz aktualne międzynarodowe standardy jej pomiaru. Ocena innowacyjności polskiej gospodarki prowadzi do wniosku, że nasz kraj zajmuje dalekie miejsca wśród państw unijnych i wymaga ewolucyjnych zmian w tym zakresie.

Słowa kluczowe: innowacyjność, wskaźniki innowacyjności, Sumaryczny Indeks Innowacyjności.

INNOVATION OF POLAND IN COMPARISON WITH OTHER EUROPEAN UNION COUNTRIES IN THE LIGHT OF MEASUREMENT ISSUES

Innovation is currently becoming a determinant of development of the properly functioning economies. At the end of the second decade of the 21st century it is this ability and willingness to constantly search and put new ideas and solutions into practice, which is increasingly associated with progress or the introduction of beneficial changes, both quantitative as well as qualitative ones. However, the complexity of this issue results in considerable problems with quantification, where measurement is possible but ambiguous. While studying the innovation, diagnostic features require further clarification, i.e. first indication and then application of a carefully selected set of measures. A comprehensive approach to these issues is a complex issue and researchers have been trying to adopt it for several decades. A long tradition of compromises between using the collected and available statistical data and substantive premises results in the fact that in comparable analyses of complex issues including, undoubtedly, innovation, the choice of the final set of diagnostic features is made on the basis of – ‘the best possible’. Determination of the optimal set of innovation indicators is limited primarily by the lack or limited access to reliable, complete and fully comparable actual data. This article presents the genesis of the actions taken with the aim to describe innovation as well as current international standards of its measurement. When assessing innovation of Polish economy it was noticed that our country occupies further places among European Union countries and requires evolutionary changes in this scope.

Keywords: innovation, innovation indicators, Summary Innovation Index.

DOI: 10.7862/rz.2018.mmr.7

Tekst złożono w redakcji: styczeń 2018 r.

Przyjęto do druku: marzec 2018 r.

¹² Dr hab. Rafał Klóska, prof. US, Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług, Uniwersytet Szczeciński, ul. Cukrowa 8, 71-004 Szczecin; tel. +48 91 444 31 60; e-mail: rafal.kloska@wzieu.pl.

Rafał Klóska, DSc, PhD, Associate Prof., University of Szczecin, Faculty of Management and Economics of Services, Cukrowa 8, 71-004 Szczecin; mobile: 0048 91 444 31 60; e-mail: rafal.kloska@wzieu.pl.

NOTARIUSZ JAKO GWARANT BEZPIECZEŃSTWA OBROTU NIERUCHOMOŚCIAMI

Zawód notariusza jest zawodem zaufania publicznego, zaś osoba, która wykonuje tę profesję ma obowiązek respektować najwyższe standardy etyczne, jak również być poza wszelkim podejrzeniem, co do swojej bezstronności, co zaś uprawnia do sankcjonowania wszelkich zachowań, stwarzających choćby ryzyko podważania tego zaufania. Wykonując swe obowiązki czuwa nad bezpieczeństwem obrotu prawnego nieruchomościami i w tym zakresie traktowany jest jako tzw. osoba zaufania publicznego. Notariusz nie działa jako mandatariusz żadnej ze stron czynności notarialnej. Notariusz jest jedyną profesją niemającą statusu urzędnika państwowego, którego czynności dokonywane zgodnie z prawem mają charakter dokumentu urzędowego, jednakże żaden ze sporządzonych przez niego dokumentów nie jest jego własnością, a stanowią one własność państwa, zaś notariusz ma jedynie obowiązek ich przechowywania i zabezpieczenia. Notariusz nie świadczy typowej obsługi prawnej, jak np. adwokat, radca prawny, czy doradca podatkowy, a w związku z tym nie łączy go ze stroną czynności prawnej umowny stosunek zobowiązaniowy. Pojawia się zatem pytanie, czy notariusz jako profesjonalista może być gwarantem bezpieczeństwa podczas obrotu nieruchomościami. Bezpieczeństwo bowiem w istocie nadaje jednostce pewności, jakkolwiek pewne ryzyko zagrożeń jest wpisane w każdą z profesji prawniczych. Ustawodawca zatem stworzył takie rozwiązania prawne, aby eliminować w pełni bądź znacząco ograniczyć ryzyko narażenia na jakąkolwiek szkodę dla potencjalnego klienta notariusza bądź jego mienia.

Słowa kluczowe: notariusz, bezpieczeństwo, nieruchomości, gwarant bezpieczeństwa, obrót nieruchomościami.

NOTARIUS AS A GUARANTEE FOR SAFETY OF REAL ESTABLISHMENT

The notary profession is a profession of public trust and the person performing this profession is obliged to respect the highest ethical standards and be beyond any suspicion as to their impartiality, which entitles to sanctioning any behavior, posing at least the risk of undermining that trust. While performing his duties, he supervises the security of legal transactions in real estate and in this respect he is treated as the so-called "A person of public trust". The notary does not act as a mandate of any of the parties to the notarial act. A notary is the only profession that does not have the status of a civil servant whose activities are lawfully carried out in the form of an official document, but none of his documents is his property and they are state property, and the notary only has the obligation to store and secure them. A notary does not provide typical legal services, such as a lawyer, legal advisor or tax advisor, and therefore he does not combine the legal relationship with the contractual relationship. The question then arises as to whether a notary public as a professional can be a guarantor of security during real estate transactions. Security in fact gives the individual certainty, although some risk of danger is included in each of the legal professions. Therefore, the legislator created such legal solutions to eliminate the risk of exposure to any damage to a potential notary client or his property in full or significant terms.

Keywords: notary, security, real estate, security guarantee, real estate trade.

DOI: 10.7862/rz.2018.mmr.8

Tekst złożono w redakcji: luty 2018 r.

Przyjęto do druku: marzec 2018 r.

¹³Dr Norbert Malec, adiunkt w Instytucie Edukacji Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach; e-mail: norbert.malec@uph.edu.pl.

Norbert Malec, PhD, Siedlce University of natural Science and Humanities, Faculty of Humanities, Stanisława Konarskiego 2, 08-110 Siedlce; e-mail: norbert.malec@uph.edu.pl.

WPLYW ZAGROZENIA ATAKAMI DOS/DDOS NA BEZPIECZEŃSTWO TELEINFORMATYCZNEJ INFRASTRUKTURY KRYTYCZNEJ

Rozwój cywilizacyjny sprawił, że działalność człowieka może być wspomagana przez rozwiązania teleinformatyczne niemal w każdym obszarze aktywności. Systemy teleinformatyczne wykorzystywane są także w ramach infrastruktury krytycznej państwa, czyli w obszarze niezbędnym do zapewnienia ciągłości funkcjonowania administracji państwa oraz społeczeństwa. Wielość przetwarzanych, przechowywanych i przekazywanych danych przekłada się na dynamiczny rozwój zagrożeń. Wśród zagrożeń tych wymienia się między innymi ataki typu DoS/DDoS, czyli zagrożenie blokowaniem usług. Do tej pory ataki tego typu wykorzystywane były do przeciążania serwerów WWW sztucznie generowanym ruchem sieciowym, obecnie jednak zważywszy na fakt, że coraz więcej systemów korzysta z łączności za pośrednictwem sieci globalnej zagrożenie to odnosi się także do systemów zarządzających procesami i pełniących inne istotne z perspektywy społeczeństwa funkcje. Jako że zmianie uległa także struktura i poziom skomplikowania samego ataku dotychczas stosowane środki zabezpieczenia mogą wkrótce okazać się nieskuteczne. Niniejszy artykuł stanowi próbę odpowiedzi na pytanie o to, jaki wpływ ataki typu DoS/DDoS mają i mogą potencjalnie mieć w przyszłości na funkcjonowanie krytycznej infrastruktury teleinformatycznej państwa. Posłużono się w tym celu metodami badawczymi właściwymi naukom społecznym: metodą analizy i krytyki literatury przedmiotu jak również analizy i krytyki dokumentów źródłowych, przez dokonanie syntezy dostępnych materiałów źródłowych z zakresu podjętej problematyki oraz danych z badań przeprowadzonych metodami ilościowymi, dotyczących częstotliwości występowania przedmiotowych zagrożeń. W tekście z wykorzystaniem metody obserwacyjnej oraz metody historycznej uwzględniono zarówno charakterystykę systemów, które mogą stać się celem ataku, współczesne metody zabezpieczania przed tymi atakami jak również określono najistotniejsze tendencje obserwowane w przedmiotowym obszarze. Wnioski mogą być wykorzystane do zwiększenia skuteczności zabezpieczenia infrastruktury krytycznej państwa jak również podmiotów prywatnych.

Słowa kluczowe: infrastruktura krytyczna, bezpieczeństwo, systemy teleinformatyczne.

THE IMPACT OF DOS/DDOS ATTACKS ON THE SECURITY OF CRITICAL ICT INFRASTRUCTURE

The development of modern civilization has meant that human activity can be supported by ICT solutions in almost every area. ICT systems are also used within the critical infrastructure of the state, that is in the area necessary to ensure the continuity of society and the state administration. The multiplicity of processed, stored and transmitted data translates into a dynamic development of threats. These threats include, among others, DoS/DDoS attacks, that is the threat of blocking services by the denial of service. Until now, this type of attacks have been used to overload web servers with artificially generated network traffic, but currently, given the fact that more and more systems are using communication via the global network, this threat also applies to process management systems and other relevant for society functions. As the structure and level of complexity of the attack have also changed, the previously used security measures may soon prove ineffective. This article is an attempt to answer the question of what impact DoS/DDoS attacks have and may potentially have in the future on the functioning of the country's critical ICT infrastructure. It includes both the characteristics of systems that may become the target of the attack, modern methods of protecting against these attacks, as well as the most important trends observed in the area. The conclusion can be used to increase the effectiveness of securing critical infrastructure of the state as well as private entities.

Keywords: critical infrastructure, security, ICT systems.

DOI: 10.7862/rz.2018.mmr.9

Tekst złożono w redakcji: luty 2018 r.

Przyjęto do druku: marzec 2018 r.

¹⁴ Igor Protasowicki, dr nauk społecznych, inżynier informatyki, specjalista z obszaru bezpieczeństwa energetycznego i teleinformatycznego, dyrektor Instytutu Nauk Informatycznych i Nauk Technicznych Wyższej Szkoły Informatyki, Zarządzania i Administracji w Warszawie; e-mail: igor@protasowicki.eu.

Igor Protasowicki, PhD, Eng, The Academy of Computer Science, Management and Administration, Łabiszyńska 25, 03-204 Warszawa; e-mail: igor@protasowicki.eu.

ANALIZA SPOSOBÓW OGRANICZANIA BARIER DETERMINUJĄCYCH ROZWÓJ MAŁEJ FIRMY PRODUKCYJNEJ

Małe przedsiębiorstwa przyczyniają się do aktywizacji siły roboczej na miarę regionu. Ich rolą jest również pobudzanie przedsiębiorczości, przez co przyczyniają się do zmniejszenia poziomu bezrobocia. Aktywność takich podmiotów wpływa na pojawienie się dalszych inicjatyw gospodarczych. Działalność małych firm pobudza konkurencyjność regionu i rozszerza zakres inwestycji w regionie. Poza tym, działalność małych przedsiębiorstw pozostaje źródłem dochodów do budżetów regionalnych, co może zostać przeznaczone na cele rozwojowe tego regionu. Trzeba też wspomnieć, że małe firmy (w tym wyszczególnione w tytule artykułu firmy produkcyjne) pobudzają władze samorządowe do działania na rzecz rozwoju regionu.

Problematyka barier rozwoju małych przedsiębiorstw, w tym produkcyjnych, wymaga poświęcenia temu tematowi większej uwagi ze względu na aktualność tego problemu w polskiej gospodarce, a także konieczność podjęcia działań umożliwiających minimalizowanie tych barier. Dotychczasowa praktyka analizy barier małych firm skłania do sformułowania następujących pytań: Jakie są czynniki determinujące rozwój małych przedsiębiorstw, w tym produkcyjnych? W jaki sposób można te bariery przezwyciężyć?

Podjęcie działań podejmowanych w celu przezwyciężenia barier niesie ze sobą liczne dylematy, a nieraz także i pewne ryzyko. Celem artykułu jest analiza sposobów ograniczania barier determinujących rozwój małej firmy produkcyjnej. Jako przykład wykorzystano firmę Pro-Art. W Polsce wciąż niewiele jest badań na temat skutecznych sposobów niwelowania barier rozwoju małych firm, zwłaszcza o profilu produkcyjnym. Niedostateczna jest także wiedza w zakresie doskonalenia tych procesów.

Słowa kluczowe: bariery, rozwój, małe i średnie przedsiębiorstwa.

ANALYSIS OF WAYS TO REDUCE BARRIERS THAT DETERMINE THE DEVELOPMENT OF A SMALL MANUFACTURING COMPANIES

Small enterprises contribute to the activation of the workforce for the region. Their role is also to stimulate entrepreneurship and to contribute to reducing the level of unemployment. The activity of such entities influences the emergence of further economic initiatives. The operation of small businesses animates the competitiveness of the region and expands the scope of investments in it. In addition, actions undertaken by small companies remain a source of income for regional budgets that may be allocated to implement developmental objectives of this region. It should also be mentioned that small enterprises (including manufacturing companies described in this article) stimulate local government to undertake pro- developmental actions in the region.

The problem of developmental barriers of small companies, including manufacturing ones, requires more attention and discussion especially facing the current economic problems of Poland. It is necessary to minimize these barriers. The analysis of problems which small businesses face prompts to ask the following questions:

What are the factors determining the development of small companies, including manufacturing companies? How can these barriers be overcome?

However, we must realize that undertaking everything what may be done to overcome these barriers carries many dilemmas, and sometimes also risks. Therefore, the purpose of this article is to analyze ways to reduce barriers that determine the development of a small manufacturing companies. The „Pro-Art” company was used here as an example.

In Poland, there are still few studies focusing on effective ways to eliminate developmental barriers of small enterprises, especially of the production profile. Knowledge about improving these processes is also insufficient.

Keywords: barriers, development, small and medium enterprises.

DOI: 10.7862/rz.2018.mmr.10

Tekst złożono w redakcji: kwiecień 2018 r.

Tekst przyjęto do druku: kwiecień 2018 r.

¹⁵ Dr Agnieszka Rzepka, Katedra Ekonomii i Zarządzania Gospodarką, Wydział Zarządzania, Politechnika Lubelska, ul. Nadbystrzycka 38, 20-618 Lublin; e-mail: a.rzepka@pollub.pl (autor korespondencyjny).

Agnieszka Rzepka, PhD, Faculty of Management, Lublin University of Technology, Nadbystrzycka 38, 20-618 Lublin; e-mail: a.rzepka@pollub.pl (corresponding author).

¹⁶ Prof. dr hab. Ewa Bojar, Katedra Ekonomii i Zarządzania Gospodarką, Wydział Zarządzania, Politechnika Lubelska; e-mail: e.bojar@pollub.pl.

Ewa Bojar, Prof., DSc, PhD, Faculty of Management, Lublin University of Technology, Nadbystrzycka 38, Lublin; e-mail: e.bojar@pollub.pl.

¹⁷ Prof. dr hab. Zbigniew Olesiński, Akademia Finansów i Biznesu Vistula, Stokłosa 3, 02-787 Warszawa; e-mail: zbigniew_olesinski@op.pl.

Zbigniew Olesiński, Prof., DSc, PhD, Vistula University, Stokłosa 3, 02-787 Warszawa; e-mail: zbigniew_olesinski@op.pl.

WPLYW FINANSYZACJI NA ROZWÓJ RYNKU FINANSOWEGO NA PRZYKŁADZIE PRODUKTÓW STRUKTURYZOWANYCH W POLSCE W LATACH 2006–2016

Celem niniejszego opracowania jest scharakteryzowanie finansyzacji, ale także ukazanie wpływu na rozwój rynku finansowego na przykładzie produktów strukturyzowanych jako innowacyjnych instrumentów finansowych w Polsce w latach 2009–2016. Choć w czasopiśmiennictwie nie pomija się warunków politycznych, kulturowych i społecznych leżących u podstaw finansjalizacji przedsiębiorstw, to w dominującej na ten temat literaturze anglosaskiej uwaga skupiana jest przede wszystkim na opisywaniu ścisłego związku między aktywnością inwestorów instytucjonalnych i skalą akumulacji finansowej. Wykazano przede wszystkim, że wzrost stopnia finansjalizacji jest powiązany ze zjawiskiem presji „niecierpliwych” inwestorów instytucjonalnych, bardziej zainteresowanych krótkoterminowymi zyskami spółek i ich bieżącą konsumpcją niż oczekiwaniem na osiągnięcie przez nie lepszych wyników z działalności gospodarczej w długim okresie, implikowanych efektywną alokacją kapitału wewnętrznego. Zjawisko to traktowane jest również jako główny czynnik napędowy tendencji do poszukiwania maksymalnej stopy zwrotu z zainwestowanego kapitału przy jak najmniejszym ryzyku, co tym samym stanowi fundamentalny imperatyw koncepcji SHV. Finansyzacja rozumiana jako dominacja sektora finansowego nad sektorem realnym, co jest najbardziej widoczne w USA, była jedną z istotnych przyczyn globalnego kryzysu finansowego. Autorka w oparciu o polską i zagraniczną literaturę przedmiotu oraz dane statystyczne przedstawia główne przyczyny, natężenie i skutki finansyzacji na rynku finansowym w Polsce. Biorąc to pod uwagę, należy stwierdzić, że w tym kontekście zasadne jest nie tylko badanie samego zjawiska finansjalizacji, ale także poszukiwanie odpowiedzi na pytanie o kierunki przemian zachodzące na rynkach finansowych.

Słowa kluczowe: finansyzacja, produkty strukturyzowane, instrumenty finansowe, rynek finansowy.

THE IMPACT OF FINANCIALIZATION ON DEVELOPMENT OF THE FINANCIAL MARKET ON THE EXAMPLE OF STRUCTURED PRODUCTS IN POLAND IN YEARS 2006–2016

The aim of this paper is not only to characterise financialization but to present its influence on development of the financial market on the example of structured products as innovative financial instruments in Poland in years 2009–2016. Even though different studies do not omit political, cultural and social circumstances constituting the basis of enterprise financialization, the English-language literature, which is dominant in this field, focuses mainly on describing the close relationship between the activity of institutional investors and the scale of financial accumulation. First of all, it has been shown that the increased degree of financialization is connected with the pressure from the “impatient” institutional investors, who are more interested in short-term company profits and current consumption than in obtaining better results from a business activity in the long run, conditioned by effective allocation of the internal capital. This phenomenon is regarded as the main driving factor for the tendency to seek the maximum rate of return from the invested capital at the lowest risk, which consequently constitutes the fundamental imperative of SHV concept. Financialization understood as dominance of the finance sector over the real sector, which is the most noticeable in the USA, was one of the major causes of the global financial crisis. Basing on Polish and foreign source literature, as well as statistical data, the author outlines the main causes, intensity and consequences of financialization in the Polish financial market.

Keywords: financialization, structured products, financial instruments, financial market.

DOI: 10.7862/rz.2018.mmr.11

Tekst złożono w redakcji: marzec 2018 r.

Przyjęto do druku: marzec 2018 r.

¹⁸ Dr Elżbieta Ważna, Instytut Ekonomii i Zarządzania, Zakład Rachunkowości i Finansów, Państwowa Wyższa Szkoła Techniczno-Ekonomiczna im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu, ul. Czarnieckiego 16, 37-500 Jarosław; tel. 16 624 46 48; e-mail: ela.wazna@op.pl.

Elżbieta Ważna, PhD, State Higher School of Technology and Economics in Jarosław, Czarnieckiego 16, 37-500 Jarosław; mobile: 0048 16 624 46 48, Institute of Economics and Management; mail: ela.wazna@op.pl.

SKALA WYKORZYSTANIA SOCIAL MEDIÓW PRZEZ SZKOŁY WYŻSZE W POLSCE

Działalność polskich uczelni w mediach społecznościowych stanowi stosunkowo nowy i jednocześnie bardzo dynamiczny obszar badawczy. Głównym celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie wyników badań własnych dotyczących obecności polskich uczelni w mediach społecznościowych (*social media*) oraz skali ich wykorzystania.

W badaniach podjęto próbę całościowego spojrzenia na zjawisko, w związku z tym objęto nimi wszystkie funkcjonujące w Polsce szkoły wyższe. Były to pierwsze tego typu badania, które uwzględniały zarówno całą populację uczelni, jak i wszystkie kanały *social media*. Poszukiwano w nich odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- 1) W jakich mediach społecznościowych są obecne polskie uczelnie?
- 2) Które media społecznościowe są najpopularniejsze wśród uczelni?
- 3) Jaka jest skala wykorzystania serwisów społecznościowych przez uczelnie?
- 4) Czy istnieje znacząca różnica w korzystaniu z mediów społecznościowych przez uczelnie publiczne i niepubliczne?

Analiza wyników pokazała, że zdecydowana większość uczelni stara się dostosować do nowych realiów i zauważa konieczność korzystania z mediów społecznościowych jako istotnego sposobu komunikacji z otoczeniem. Najpopularniejszym portalem wśród polskich uczelni jest Facebook, z którego korzystają wszystkie szkoły wyższe obecne w *social mediach* (353). Spora część uczelni (szczególnie publicznych) dywersyfikuje swoje działania i posiada więcej niż jeden profil w mediach społecznościowych. Oprócz Facebooka są to przede wszystkim: YouTube, Twitter, Google+, Instagram i LinkedIn. Najbardziej aktywne uczelnie prowadzą swoje działania nawet w ośmiu mediach społecznościowych, przy czym przeważają wśród nich uczelnie publiczne.

Słowa kluczowe: media społecznościowe, uczelnie w mediach społecznościowych, komunikacja w mediach społecznościowych, szkoły wyższe.

THE SCALE OF USING SOCIAL MEDIA BY UNIVERSITIES IN POLAND

The activity of Polish universities in the social media constitutes a new and at the same time dynamic research area. The aim of this article is to present the results of own research concerning the presence of Polish universities in the social media and the scale of their use.

The research contains an attempt to present an all-encompassing view of the phenomenon. All universities functioning in Poland were involved in the research. These were the first studies of this kind that took into account the entire population of the university and all channels of social media. The objective was to find the answers to the following research questions:

- 1) In which social media are the Polish universities present?
- 2) Which social media are the most popular among universities?
- 3) What is a scale of using social networking sites by universities?
- 4) Is there a significant difference in using the social media by public and private universities?

The analysis of the results showed that the most of universities tend to adapt to new realities and notice the necessity to use the social media as a crucial method of communication with the environment. The most popular portal among Polish universities is definitely Facebook that is used by all universities present in the social media (353). Part of universities (especially public ones) has more than one profile in the social media. Apart from Facebook there are YouTube, Twitter, Google+, Instagram and LinkedIn. The most active universities operate even in 8 social media.

Keywords: social media, universities in social media, communication in social media, universities.

DOI: 10.7862/rz.2018.mmr.12

Artykuł złożony do redakcji: listopad 2017 r.

Przyjęty do druku: styczeń 2018 r.

¹⁹Mgr Iwona Wojciechowska, Wydział Zarządzania, Katedra Marketingu, Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza, Al. Powstańców Warszawy 12, 35-959 Rzeszów; tel. 17 865 39 62; e-mail: iwojciechowska@prz.edu.pl.

Iwona Wojciechowska, MA, Rzeszow University of Technology, Faculty of Management, Powstańców Warszawy 12, 35-959 Rzeszów; mobile: 0048 17 653962; e-mail: iwojciechowska@prz.edu.pl.